

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Milana Deáka a JUDr. Oľgy Trnkovej v právnej veci navrhovateľa **J. N.**, bývajúceho vo V.. X. zastúpeného v dovolacom konaní JUDr. I. G., advokátkou vo Z., proti odporkyni **E.**, bývajúcej vo V., V., o **vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C 301/00, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. februára 2006 sp. zn. 14 Co 266/05 v znení opravného uznesenia z 28. februára 2006 sp. zn. 14 Co 266/05, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. februára 2006 sp. zn. 14 Co 266/05 v znení opravného uznesenia z 28. februára 2006 sp. zn. 14 Co 266/05 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom zo 7. októbra 2004, č.k. 3 C 301/00 – 499 vyporiadal rozvodom manželstva zaniknuté (10. 4. 2000) bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov (ďalej len BSM) a to tak, že prikázal do výlučného vlastníctva navrhovateľa vo výroku vymenované nehnuteľnosti a hnutel'né veci 1 až 28 v celkovej hodnote 1,233.665.-Sk. Odporkyni prikázal do výlučného vlastníctva vo výroku vymenované hnutel'né veci 1 až 6 v celkovej hodnote 33.855.-Sk, pričom navrhovateľovi uložil povinnosť z týchto vecí vydať odporkyni veci 1, 4 a 5. Zároveň určil navrhovateľa za preberateľa dlhov voči L. vo výške 50.000.-Sk, voči I. vo výške 75.000.-Sk a voči K. vo výške 100 000.-Sk. Na vyrovnanie podielov uložil navrhovateľovi povinnosti zaplatiť odporkyni 572 000.-Sk do 30

dní od právoplatnosti rozsudku. Navrhovateľovi a odporkyni uložil povinnosť nahradiť trovy konania štátu 26.764.-Sk a tiež spoločne a nerozdielne zaplatiť súdny poplatok za vypořádanie BSM 28.622.-Sk na účet súdu prvého stupňa; účastníkom náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal z rovnosti podielov účastníkov pri vypořádavaní BSM (§ 150 Obč. zák.) a zvolený spôsob vypořádania BSM prikázaním vecí tomu – ktorému účastníkovi odôvodnil účelným využitím vecí ako aj preukázanou solventnosťou navrhovateľa. V prospech odporkyne zohľadnil 5 520.-Sk ako znehodnotenie vecí jej prikázaných (šijací stroj Veritas, automatická pračka Gorenje, šporák celoplynový Gas) opotrebením za obdobie od zániku BSM účastníkov ku dňu jeho vypořádania. Hodnotu ovocných stromov v sume 163 670.-Sk (vysadených na pozemku navrhovateľa) považoval za to, čo bolo vynaložené zo spoločného majetku účastníkov na oddelený majetok navrhovateľa, uzavruc, že ovocné stromy boli zakúpené z príjmov účastníkov počas trvania manželstva. Pri konečnom vypořádavaní BSM zohľadnil v prospech navrhovateľa sumu 225 000.-Sk ako dlh na pôžičkách voči L., I. a K., keď peniaze z tohto dlhu boli poskytnuté dcére účastníkov Ž. za účelom kúpy bytu.

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 22. februára 2006 sp. zn. 14 Co 266/05 v znení opravného uznesenia z 28. februára 2006 sp. zn. 14 Co 266/05 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že z vecí prikázaných do vlastníctva navrhovateľovi vypustil položky 8 (mraziaci box), 9 (elektrický radiátor oceľový), 15 (plynový sporák Mora 1100) a 28 (kuchynská linka), spolu v hodnote 14.794.-Sk, zrušil výrok o povinnosti navrhovateľa zaplatiť dlhy L., I. a K., namiesto sumy 572 000.-Sk uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť odporkyni na vypořádanie (vyrovnanie) podielu sumu 679 863.-Sk a to do 90 dní od právoplatnosti rozsudku a namiesto sumy 28 622.-Sk uložil obom účastníkom spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny poplatok 28.328.-Sk; v ostatnej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd na základe doplneného dokazovania zistil, že kuchynská linka a plynový sporák sú znaky, ktoré boli znaleckým posudkom č. 50/2003 hodnotené ako súčasť rodinného domu sup. č. X. v súlade s platnými predpismi. Pokiaľ by tieto boli ohodnotené znalcom z iného odboru, boli by hodnotené dvakrát, k čomu nebol daný žiadny dôvod. Z údajov znalca Ing. J. R. zistil, že tento ohodnocoval len jeden elektrický radiátor typ E51641 a len jednu mrazičku pultovú zn. Calex 350 L. Bolo preto treba z vecí patriacich do BSM a prikázaných do vlastníctva navrhovateľa vypustiť uvedené položky 8, 9, 15 a 28, t.j. veci v celkovej hodnote 14.794.-

Sk. Nebol tiež dôvod vyporiadavať dlh navrhovateľa v celkovej sume 225.000.-Sk, vzniknutý vo februári 2000 formou pôžičky od fyzických osôb za účelom kúpy bytu pre dcéru účastníkov Ž., keďže nešlo o spoločný dlh účastníkov konania, na takomto úkone sa účastníci nedohodli a tento dlh nemá nič spoločné s BSM, ktoré je predmetom vyporiadania účastníkov. Odvolací súd tiež uviedol, že nebol dôvod, aby bol z BSM vyňatý ovocný sad a že za znehodnotenie vecí patrí odporkyni hotovosť za opotrebovanie vecí v sume 5 520.-Sk. Navrhovateľ dostal veci v hodnote 1,218.878,23.-Sk, jeho podiel je 626 326,61.-Sk, má tak navyše 592 507,62.-Sk. Podiel odporkyne je 626 326,61.-Sk, dostala veci v hodnote 33 855.-Sk, má teda menej o 592 507,61.-Sk. K tomuto podielu účastníkov je potrebné pripočítať ešte hodnotu ovocného sadu v sume 163.670.-Sk a to u každého v polovici t.j. v sume 81. 835.-Sk. Účastníkom takto patrí každému podiel 708.198.-Sk, pričom však odporkyni za znehodnotenie vecí opotrebovaním patrí ešte suma 5.520.-Sk. Celkom by potom mala dostať podiel v hodnote 713 718.-Sk; keďže dostala veci iba v hodnote 33 855.-Sk, patrí jej suma 679 863.-Sk ako doplatok vo výšky jej podielu.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie navrhovateľ. Žiadal jeho zrušenie a vrátenie vecí odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení vecí, ktoré videl predovšetkým v tom, že nižšie súdy v rámci vyporiadania BSM prihliadali na hodnotu ovocného sadu v sume 163 670.-Sk, hoci pozemok a ani ovocný sad nepatria do BSM a ovocné stromčeky boli zakúpené z prostriedkov tvoriacich jeho oddelené vlastníctvo. Mal za to, že odvolací súd nesprávne právne posúdil aj jeho záväzok z pôžičiek vo výške 225 000.-Sk, ktoré pôžičky poslúžili na zakúpenie bytu dcére účastníkov Ž.. Podľa navrhovateľa mala byť čiastka na vyrovnanie podielu odporkyne krátená o sumu rovnajúcu sa dlhu z pôžičiek, t.j. o 225 000.-Sk a o hodnotu ovocného sadu 163 670.-Sk. Nesúhlasil s tým, aby sa v prospech odporkyne zohľadnilo znehodnotenie vecí vo výške 5 520.-Sk, namietajúc, že v jeho prípade sa amortizácia vecí, ktoré mu boli prikázané do vlastníctva, nezohľadnila, čím sa porušila zásada rovnosti účastníkov. Napokon tvrdil, že údaje súdu boli manipulované a v rozpore so znaleckým posudkom, uvedúc že údaje súdu boli v prípade domu 827 740.-Sk, dvoch garáží 44 750 Sk a obytných buniek 10 960.-Sk.

Odporkyňa sa na dovolanie navrhovateľa nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozsudku, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je z časti dôvodné.

Predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je taká zmena rozsudku súdu prvého stupňa rozsudkom odvolacieho súdu, pri ktorej z porovnania obsahu rozhodnutí súdov oboch stupňov je zrejmé, že práva a povinnosti účastníkov konania boli odlišne konštituované alebo deklarované. Rozhodujúcim preto nie je formálne hľadisko, teda to ako odvolací z hľadiska slovného vyjadrenia označil, zostavil a zoštylizoval výrok svojho rozhodnutia, ale vecné, obsahové hľadisko, t.j. či odvolací súd svojím rozsudkom vecne zmenil to, čo pred ním deklaroval alebo konštituoval súd prvého stupňa. V porovnaní s rozhodnutím súdu prvého stupňa musí ísť o iné, rozdielne rozhodnutie o veci samej. V danom prípade odvolací súd vecne zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa a preto ide o rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie s poukazom na ust. § 238 ods. 1 O.s.p. prípustné.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkovi podať dovolanie len z dôvodov taxatívne uvedených v § 241 ods. 2. Dovolanie možno preto odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedených v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho správne interpretoval. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým dovolacím dôvodom len vtedy, ak bolo rozhodujúce pre výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, t.j. ak na takomto právnom posúdení napadnuté rozhodnutie spočíva.

V zmysle ustanovenia § 149 ods. 1 Obč. zák ak zanikne bezpodielového spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150.

Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti (§ 150 Obč. zák.).

K námietkam dovolateľa, ktorými spochybňuje správnosť skutkového záveru nižších súdov ohľadom investícií zo spoločných prostriedkov účastníkov na oddelný majetok navrhovateľa vo forme zakúpenia ovocných stromov zasadených po tom na pozemku, ku ktorému má vlastnícke právo navrhovateľ, treba uviesť, že tieto námietky nemôžu byť samé osebe dôvodom dovolania. Dovolanie nie je totiž „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvého a druhého stupňa, tak ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, keď na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať (porovnaj § 243a ods. 2 druhá veta O.s.p.).

Z uvedeného dôvodu sú preto námietky navrhovateľa, ktoré spočívajú na tvrdení, že zo spoločných prostriedkov účastníkov nebolo investované do jeho oddeleného majetku formou zakúpenia ovocných stromčekov, v dovolacom konaní právne bezvýznamné. Oba nižšie súdy však pri právnom posúdení veci pochybili, keďže nevychádzali z hodnoty zakúpených stromčekov, t.j. z peňažnej sumy vynaloženej zo spoločných prostriedkov účastníkov na ich kúpu (z ich ceny v čase kúpy), ale z hodnoty stromov (ovocného sadu) v čase zániku BSM.

Uvedené ovocné stromy (sad) nie sú spoločným vlastníctvom účastníkov. Porasty rastúce na pozemku, ktorý je vo vlastníctve jedného z manželov, nie sú vecou v zmysle

ustanovenia § 119 Obč. zák., ale sú súčasťou tohto pozemku (§ 120 ods. 1 Obč. zák.), i keď pôvodne boli obstarané ako sadenice stromčekov zo spoločných prostriedkov manželov, nemôžu byť preto vyporiadané ako majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov.

V zmysle cit. § 150 Obč. zák. manžel, ktorému sa zo spoločného majetku manželov vynaložilo na jeho ostatný majetok, je povinný nahradiť to, čo sa takto vynaložilo. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že investície zo spoločného majetku (BSM) do oddeleného majetku bezpodielového spoluvlastníka (manžela) sa hradia vo výške (hodnote), v akej boli vynaložené. Táto investícia sa nevracia vo vyššej sume, než ako bola vynaložená; zhodnotenie oddeleného vlastníctva manžela (tým, že stromy narástli a začali prinášať plody) nemá vplyv na výšku podielov na vyporiadaní BSM.

Inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť, aj keď nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia.

Rozsudok súdu prvého stupňa aj rozsudok odvolacieho súdu (porovnaj § 211 ods. 3 O.s.p. v znení do 30. júna 2007) musia spĺňať náležitosti odôvodnenia uvedené v ust. § 157 ods. 2 O.s.p. (musia teda predovšetkým obsahovať jasný výklad súdu o opodstatnenosti výroku rozsudku, akými úvahami sa spravoval, ako vec právne posúdil). O vadu v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. ide aj v prípade nesprávneho postupu súdu vedúceho k vydaniu nespreskúmateľného rozhodnutia.

V odôvodnení rozsudkov nižších súdov nie je vôbec uvedené, na základe akých skutkových zistení a akých právnych záverov súdy dospeli k záveru, že v prospech odporkyne je treba zohľadniť sumu 5 520.-Sk ako znehodnotenie jej prikázaných vecí opotrebením za obdobie od zániku BSM do jeho vyporiadania. Rozhodnutie na čí vrub má ísť opotrebenie vecí, ktoré má jeden z manželov vydať druhému manželovi, musí vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, t.j. napr. z toho, kto takýto stav zaviniť a pod. V odôvodnení rozhodnutí však žiadne konkrétne vysvetlenie, prečo treba zohľadniť opotrebenie a prečo má ísť opotrebenie v sume 5 520.-Sk na vrub navrhovateľa, chýba. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý neodstránil uvedený nedostatok súdu prvého stupňa viažúci sa k tejto

otázke, nie je preto v tomto rozsahu preskúmateľný. Vzhľadom na túto vadu konania nemohol dovolací súd preskúmať či právne posúdenie ohľadom započítania uvedeného opotrebenia 5 520.-Sk v prospech odporkyne je alebo nie je vecne správne.

Nie je dôvodná námietka dovolateľa, ktorou nesúhlasí, že odvolací súd z vyporiadania medzi účastníkmi vypustil jeho dlh 225 000.-Sk z pôžičiek od troch fyzických osôb.

Je nepochybné, že ak za trvania manželstva uzavrel zmluvu o pôžičke (§ 657, § 658 Obč. zák) ako dlžník len jeden z manželov, nepotrebuje k tomu súhlas druhého manžela (porovnaj k tomu napr. Zborník IV bývalého Najvyššieho súdu, str. 495). K takémuto dlhu týkajúcemu sa výlučne jedného z účastníkov (manželov) sa pri vyporiadaní BSM prihliadne, pokiaľ bola zaň získaná určitá majetková hodnota, ktorá patrí v zmysle § 143 Obč. zák. do bezpodielového spoluvlastníctva (porovnaj R 57/1970). Za spoločnú vec manželov sa považuje iba vec, ktorá prináleží do bezpodielového spoluvlastníctva; mimo sféry BSM konajú manželia právne samostatne (porovnaj napr. R 72/1994).

V riešenom prípade záväzku navrhovateľa z uvedených troch pôžičiek nezodpovedá žiadne bezpodielové spoluvlastníctvo, peniaze takto získané boli použité mimo rámca BSM účastníkov a to na zaplatenie prevažnej časti kúpnej ceny bytu pre dcéru účastníkov Ž.. Keďže dlh, z ktorého je zaviazaný výlučne navrhovateľ, nebol použitý na získanie spoločného majetku účastníkov, navrhovateľ sa nedôvodne domáha, aby na tento záväzok bolo prihliadnuté v rámci vyporiadania rozvodom zaniknutého BSM. Na spomenutý dlh sa nevzťahuje ust. § 150 Obč. zák, podľa ktorého každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok.

Navrhovateľ v dovolaní nedôvodne udáva, že súd manipuloval s hodnotami nehnuteľností a že údaje súdu sú pri dome 827 740.-Sk, pri garážach 44 750.-Sk a pri obytných bunkách 10 960.-Sk. Tieto tvrdenia navrhovateľa vyvracia výroková časť rozsudku súdu prvého stupňa, z ktorej vyplýva, že ocenenia uvedených nehnuteľností sú 832 757.-Sk, 58 870.-Sk a 7 040.-Sk.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že odvolací súd zaťažil konanie inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (čiasťočná nepreskúmateľnosť rozhodnutia ohľadom opotrebenia vecí v sume

5 520.-Sk, ktoré uložil zaplatiť navrhovateľovi v prospech odporkyni), a že aj jeho právne posúdenie veci bolo chybné. Chybné právne posúdenie sa prejavilo v tom, že ako investícia z BSM vynaložená na ostatný majetok navrhovateľa formou nákupu sadeníc ovocných stromčekov, ktoré sa zasadili do pozemku navrhovateľa, sa nevzala cena v čase ich kúpy, ale ocenenie hodnoty ovocných stromov (sadu) k času zániku BSM. Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243 b/ ods. 1 a 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243 d/ ods. 1 tretia veta O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2008

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :